

Metodologie psychologie PSY401

PŘEDNÁŠKA 1

Ivo Čermák

Stanislav Ježek

[Osnova 1. přednášky]

- Představení kurzu PSY401
- Rozšíření o praktické aspekty výzkumu
- Propojení KVAN a KVAL přístupů do jednoho metodologického rámce
- Zadání

[O čem je PSY401]

- INTEGRACE poznatků z bcl studia, zejména KVAN a KVAL přístupů do jednoho metodologického rámce
- ROZŠÍŘENÍ o aspekty provádění výzkumu v praxi: klinika, organizace/školy, poradenství, personalistika...
- PROCVIČENÍ kritického čtení studií a plánování projektu

Projektový charakter PSY401

- 4 přednášky, zbytek semestru diskuse projektů
- Požadavky na projekty jsou uvedeny v sylabu
- 10 min prezentace na semináři – přihlášení formou seminárních skupin do 6.10. vč.
 - účast na diskuzi projektů druhých
- Odevzdání dopracované verze projektu do 19.12.
 - Možnost jednoho přepracování.

[Jak studovat?]

- Zvolit si ohnisko, výzkumnou otázku
- Kriticky přečíst řadu relevantních empirických studií - ty klíčové přiložit k projektu
- Pročíst obecné zdroje, zejm. Robson
- Projít zdroje specifické pro zvolenou oblast
- Projekt průběžně budovat a konzultovat – diskuzní fórum PSY401

[Výzkum v praxi – proč?]

- Praxe potřebuje dělat výzkum
 - řešení akutních problémů
 - vylepšování praxe, reflexe
- Investice do základního výzkumu (vědy) jsou ospravedlněny použitelností jejich výsledků
 - společensky, institucionálně
 - individuálně, morálně

[Výzkum v praxi – proč?]

- V lidské rovině jsou mezi badateli a praktiky překážky komplikující komunikaci a spolupráci
 - problém atribuce nadřazenosti a reaktivity zkoumaných osob >> emancipace praktiků a respondentů, mísení rolí
 - různé znalostní báze
- Klasický model přenosu vědeckých poznatků do praxe v psychologii nefunguje příliš dobře
 - RDDA – research, development, diffusion, adoption
 - v medicíně cca 20 let, psychologie/pedagogika víc

[Specifika výzkumu v praxi]

- kde se jev vyskytuje **spíše než tam, kde je třeba jej vyvolávat**
- řešení problémů **spíše než pouze vytváření poznatků**
- **predikce účinků** **spíše než nalézání příčin**
- **vývoj a testování programů, intervencí, služeb...** **spíše než teorií**
- **hledání velkých účinků** **spíše než statisticky významných vztahů**
- **preferování měnitelných proměnných** **spíše než snaha o úplnost**
- **omezený čas a zdroje (jeden pokus)** **spíše než více pokusů**
- **téma iniciuje sponsor** **spíše než výzkumník sám**
- **všestranní badatelé** **spíše než vysoce specializovaní odborníci** 😊
- **rozmanitý výzkumný tým** **spíše než tým pouze z výzkumníků**
- **více účelů a stakeholderů** **spíše než 1 účel – poznání pro všechny**

Příručky podle oblastí praxe

- Cassell, Symon (1994). *Qualitative methods in Organizational Research: A Practical Guide*.
- Schwab (2005). *Research methods for organizational studies*.
- Marks, Yardley (2004). *Research methods for clinical and health psychology*.
- Barker, Pistrang, Elliot (2002). *Research methods in clinical psychology. An introduction for students and practitioners*.
- Groves et al. (2004). *Survey methodology*.
- Bradburn, Sudman, Wansink (2004). *Asking Questions: The Definitive Guide to Questionnaire Design—For Market Research, Political Polls, and Social and Health Questionnaires*
- Maxwell, Delaney (2004). *Designing experiments and analyzing data: A model comparison perspective*.

Disciplinovaný výzkum

- Paradigmatické půtky do výzkumu nepatří (jde o filozofii vědy a politiku)
- Možnost a nutnost plurality paradigmat

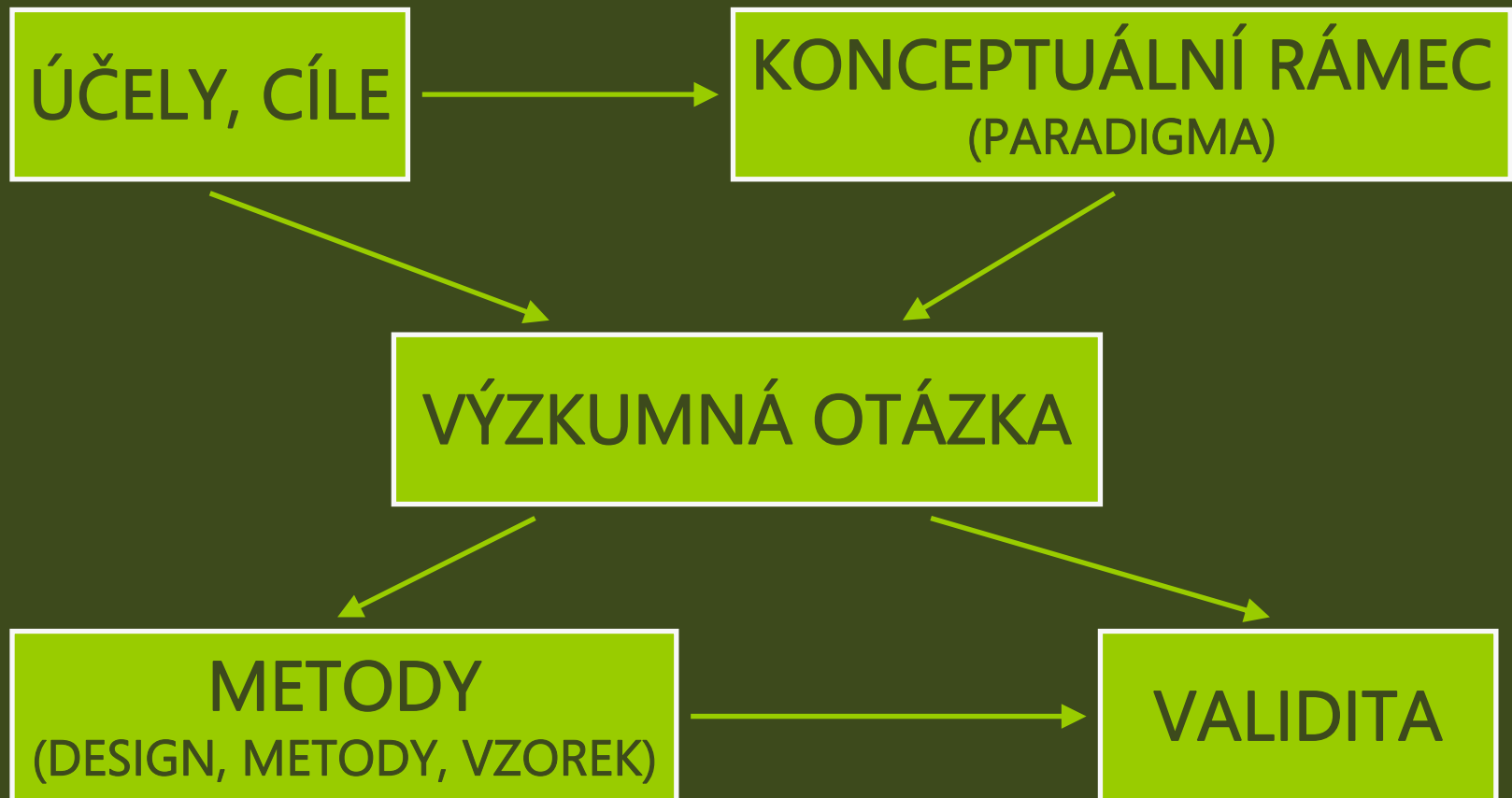
Disciplinovaný výzkum: zodpovědné, racionální a kritické využívání široké palety designů, metod a analýz k realizaci účelů výzkumného projektu.

- kombinování KVAN a KVAL prvků a studií podle potřeby
- jednotný rámec pro posuzování validity

Hiles: 8 „faktů“ o výzkumu

- Výzkum je zkoumání, které vede k novým poznatkům.
- Výzkumná otázka a poznatky musí být diskutovány v kontextu předchozích znalostí.
- Každý výzkum spočívá na nějakých předpokladech – různí badatelé nevyhnutelně pracují s různými paradigmaty.
- Ve výzkumu děláme teoretická a praktická rozhodnutí, přičemž se držíme etických principů.
- Postupy ve výzkumu by měly být systematické, přísné a musí být natolik jasné, aby se daly replikovat.
- Výzkumná zjištění by měla být jasná a přesvědčivá pro druhé.
- Výzkum jen zřídka úplně zodpoví výzkumnou otázku; obvykle vede spíše k nápadům na další zkoumání.
- Do výzkumu se pouštíme, protože máme zájem a chceme něco změnit – publikace a sdílení s kolegy je přirozenou součástí výzkumného procesu.

Schéma výzkumného projektu

[Disciplinovaný výzkum - Hiles]

Předpoklady, paradigmatata
Teorie, epistemologie.

Strategie, design

Metody tvorby dat,
měření

Analýza

Kritické hodnocení
Validita. Začlenění do teorie, praxe. Publikace.

[Paleta účelů výzkumu]

Co se má kdo dozvědět a s jakým účinkem?

- Predikovat
- Obohatit znalostní bázi
- Něco prosadit na úrovni osobní, společenské, institucionální, organizační
- Změřit změnu, výsledek, efekt
- Porozumět složitým jevům jako je kultura, změna, lidé(?)
- Otestovat nové myšlenky (hypotézy)
- Vytvořit nové myšlenky (hypotézy, teorie, vztahy)
- Informovat, propagovat, osvěta (veřejnost, zainteresovaní)
- Zkoumat minulost

[Mixed-methods research]

Smíšená metodologie]

- Mísením KVAN – KVAL se paleta možných designů obrovsky rozšiřuje.
- Pro mnoho badatelů je tato paleta možností příliš široká, nedokáží si vybrat
 - Dogmaticčnost - odmítnutí
 - Používání designů obvyklých v dané oblasti
 - Obecné M-M designy - Tashakkori, Teddlie, 2003

Možnosti mísení KVAN-KVAL

- Mísení uvnitř studie (tvorba dat/postup, analýza)
 - např. KVAL data → kódování → statistika
 - např. KVAN data → klastrování → KVAL analýza
- Mísení několika podstudií
 - Sekvenční:
 - KVAN --> KVAL (např. posílení validity závěrů kvantitativní studie; navázání na klastrování)
 - KVAL --> KVAN (např. KVAL studie poskytne významné jevy, které se KVAL studie snaží měřit)
 - Souběžné
 - KVAL + KVAN (např. současný sběr KVAL i KVAN dat)

[Shrnutí]

- Praxe výzkum komplikuje a zároveň ospravedlňuje.
- Znalost metodologie mj. umožňuje podle potřeby vybírat z široké palety metod – disciplinovaný výzkum
- Volba metodologie buď podle aktuálních trendů v dané oblasti zkoumání nebo obecné mixed-methods designy.

[Zadání]

- Zvolit si ohnisko, širší výzkumnou otázku svého výzkumu
- Přečíst Robson kap. 3 – Developing your ideas